

Verksamhetsförlagd utbildning (VFU) i kompletterande pedagogisk utbildning (KPU)

Per Norström <perno@kth.se>

Programansvarig för KPU på KTH

1

Vad skiljer KPU och KPU-studenter från "vanliga" lärarutbildningar och lärarstudenter?

- Förordning om kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen (SFS 2011:686)
- Ettämneslärare för gymnasiet kan utbildas genom KPU
- Ett- och tvåämneslärare för grundskolan kan utbildas genom KPU
- KPU-studenterna är ofta äldre än andra lärarstudenter
- De har ofta djupare ämneskunskaper
- De har i regel erfarenhet av att använda ämneskunskaperna utanför utbildningsväsendet
- *Men de är nybörjare som lärare och behöver handledning!*

2

Verksamhetsförlagd utbildning (VFU)

Ur högskoleförordningen (SFS 1993:100):

- "... verksamhetsförlagd utbildning om 30 högskolepoäng, förlagd inom relevant verksamhet och ämne."
- "Av de ämnes- och ämnesdidaktiska studierna ska 15 högskolepoäng utgöra ämnesrelaterad verksamhetsförlagd utbildning."
- *Kvantiteten är tydligt reglerad i högskoleförordningen, men inte innehållet*

3

Varför VFU?

"... visa kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen" (SFS 1993:100, om ämneslärarexamen)

"VFU ska ge en heltäckande bild av det dagliga arbetet i förskolan/skolan och av lärarprofessionen för att ge trygghet i den kommande yrkesrollen." (VFU-information hos Pedagog Stockholm)

"Verksamhetsförlagd utbildning är en viktig del av lärarutbildningarna. [...] Under utbildningens gång kommer studenten att delta alltmer aktivt i förskolans eller skolans verksamhet för att under sin sista VFU-kurs i princip kunna ta ansvar för arbetet i en barngrupp eller undervisningen i en klass." (Ur *VFU-handboken* från Stockholms universitet)

4

Vad är speciellt med VFU för KPU?

- Många studenter har tidigare undervisningserfarenhet (lärarvikarie, obehörig lärare, universitetsundervisning)
- Många har stor vana vid att tillämpa ämneskunskaperna
- Många är ämnesspecialister, medan lärare ofta behöver vara generalister
- Det är länge sedan studenterna själva gick i skolan

5

Hur blir det i verkligheten?

Att döma av VFU-uppgifter och våra kursutvärderingar för studenter och handledare går det oftast bra

Hand-
ledare

- "Det samtalet som vi alla tre hade var verkligen givande samtal som bidrog verkligen till students utveckling."
- "Studenten upprättade en plan som jag godkände och som fungerade väl att genomföra."

Studen-
ter

- "Didaktikkurserna har varit mycket ändamålsenliga, och VFU:n har givit mig möjlighet att testa olika strategier i praktiken. Naturligtvis är man inte fullärd, men jag har fått ett startpaket med mig att utgå ifrån."
- "VFU har varit väldigt värdefullt för mig. VFU är de viktigaste kurserna på utbildningen."

6

Tyvärr går det inte alltid så bra

Hand-
ledare

"Goda kunskaper rent teoretiskt men svårt att tillämpa dom. Studenten hade svårt att komma ifrån den undervisningsstrategi som används på universiteten, dvs. långa genomgångar, lite interaktion med eleverna och därmed liten anpassning av undervisningsstrategier."

"Jag upplevde det svårt att samarbeta då studenten ogärna delade med sig av sin planering innan den var färdig, men mot slutet av perioden gick det lättare."

Student

"Jag har fått använda min egna dator och min egen uppkoppling under hela VFU-perioden och inte heller haft access vare sig till skolans eller [kommunens] IKT-plattformar. Därav går man som student miste om mycket av det praktiska vardagliga lärarstödet."

7

Hur genomför man en bra VFU-period?

KTH   Förberedelser, information och administration
Tydlighet i lärandemål, uppgifter och betygsättning
Att lära av erfarenheten
Öppenhet, flexibilitet och lyhördhet

Handledaren   Vill och har möjlighet att handleda
Öppenhet, flexibilitet och lyhördhet

Studenten   Förberedelser
Engagemang och initiativförmåga
Respekt för skolan, eleverna och handledaren
Att lära av erfarenheten
Öppenhet, flexibilitet och lyhördhet

8

Ur programutvärderingen 2019

"VFU:erna var viktigast. Först där får man se vad läraryrket innebär."

"Kurserna tillsammans med VFU:n gav en insikt i vilka utmaningar läraren står inför. Att skapa en så god studiemiljö som möjligt för eleven för att optimera lärandet. Att ge eleven många möjligheter att bli bedömd och på olika sätt. Utbildningen gav mig också en början på det självförtroende som behövs för läraryrket."

9

Tack

Per Norström
<perno@kth.se>

10